

Handläggare
Karolin Bogren Gavling
Telefon: 0850812196

Till
Södermalms stadsdelsnämnd
20 oktober 2022

Skrivelse från (M) och (S) angående måltidsdryck på Södermalms öppna träffpunkter för äldre

Svar på skrivelse från Jonas Nilsson med flera (M) och Anders Göransson med flera (S).

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Södermalms stadsdelsnämnd gav den 16 juni 2022 förvaltningen i uppdrag att bereda en skrivelse från Jonas Nilsson med flera (M) och Anders Göransson med flera (S). Skribenterna vill uppdra åt förvaltningen att undersöka möjligheten att de äldre vid Södermalms träffpunkter fortsättningsvis ska kunna välja måltidsdryck såsom öl, vin och en nubbe vid högtidliga tillfällen.

Förvaltningens rekommendation är att aktiviteterna som herrträffar, damträffar och festluncher fortsätter men utan alkohol. Detta utifrån uppdraget om att förvaltningen ska arbeta preventivt och utifrån öppna träffpunkternas uppdrag att skapa en meningsfull vardag, motverka otrygghet och ensamhet och öka den sociala gemenskapen för stadsdelsområdets seniorer.

Bakgrund

Södermalms stadsdelsnämnd gav den 16 juni 2022 förvaltningen i uppdrag att bereda en skrivelse från Jonas Nilsson med flera (M) och Anders Göransson med flera (S). Skribenterna vill uppdra åt förvaltningen att undersöka möjligheten att de äldre vid Södermalms träffpunkter fortsättningsvis ska kunna välja måltidsdryck såsom öl, vin och en nubbe vid högtidliga tillfällen.

Ärendet

Förvaltningens öppna träffpunkter ingår i den förebyggande enheten inom äldreomsorgsavdelningen. Enhetens uppdrag är att skapa en meningsfull vardag, motverka otrygghet och ensamhet och öka den sociala gemenskapen för stadsdelsområdets seniorer. I uppdraget ingår även att stötta äldre invånares anhöriga.

Tellus fritidscenter och Tanto aktivitetscenter har anordnat herrträffar cirka sex till åtta gånger per år. Till dessa tillfällen har det varit föränmälan och det har serverats varm mat eller smörgåsar och alkoholhaltiga drycker till självkostnadspris. Cirka 20 herrar har deltagit per tillfälle. Under pandemin hade de öppna träffpunkterna begränsad verksamhet och då genomfördes inga herrträffar.

Ansvariga för verksamheterna valde att under hösten 2021 kontrollera om serveringstillstånd behövdes för att kunna fortsätta servera alkohol. Detta med anledning av att oklarheter kring om träffpunkterna skulle räknas som en allmän plats eller slutet sällskap uppkommit som en konsekvens av de smittskyddsregler som var gällande för olika typer av lokaler/verksamheter under pandemin.

Efter kontakt med socialförvaltningens tillståndsenhet för serveringstillstånd framkom att det vid servering av alkohol skulle behövas ett serveringstillstånd då träffpunkterna i vanliga fall bedriver försäljning av lättdrycker och är registrerade som livsmedelsanläggning hos miljöförvaltningen. Tillståndsenheten informerade också om att träffpunkterna inte räknades som ett slutet sällskap utan en allmän plats.

Ansvariga för de öppna träffpunkterna valde från årsskiftet 2021/2022 att inte servera någon alkohol (till självkostnadspris) på de aktiviteter som Tellus fritidscenter och Tanto aktivitetscenter anordnade själva. Herrträffarna har fortsatt under våren på träffpunkterna men utan alkohol till maten. Herrträffar har även anordnats av träffpunkterna på restaurang som har serveringstillstånd. De personer som varit med på herrträffarna vid dessa tillfällen har enligt uppgifter till träffpunkternas personal saknat möjligheten att köpa alkohol på plats i Tellus fritidscenter och Tanto aktivitetscenter. Vissa deltagare har även uttryckt missnöje med de höga priserna på den alkohol som kunde inhandlas på restaurangen.

Serveringstillstånd – så står det i alkohollagen¹ och stadens riktlinjer²

Alkohollagen är tydlig med att det krävs ett serveringstillstånd för servering av alkoholhaltiga drycker. Tillståndet utfärdas av den kommun där serveringsstället är beläget. Tillståndet kan avse

¹ Sveriges riksdag [2010], https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/alkohollag-20101622_sfs-2010-1622, [2022-05-24]

² Socialnämnden [2013], <https://tillstand.stockholm/globalassets/foretag-och-organisationer/tillstand-och-regler/tillstand-regler-och-tillsyn/servering-av-alkohol/regler-for-serveringstillstand/riktlinjer-for-serveringstillstand-2016-03-21.pdf>, [2022-05-24]

servering året runt eller årligen under en viss tidsperiod (stadigvarande serveringstillstånd).

Det kan även avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle (tillfälligt serveringstillstånd).

Serveringstillstånd krävs inte om serveringen

1. avser ett enstaka tillfälle för i förväg bestämda personer,
2. sker utan vinstintresse och utan annan kostnad för deltagarna än kostnaden för inköp av dryckerna, och
3. äger rum i lokaler där det inte bedrivs yrkesmässig försäljning av alkohol- eller lättdrycker.

Syftet med stadens riktlinjer för serveringstillstånd är att den som söker tillstånd ska kunna förutse om en verksamhet som planeras kan ges tillstånd, samt att ge vägledning vid handläggning och beslut så att ansökningar om serveringstillstånd behandlas lika inom kommunen.

I stadens riktlinjer framgår att ett serveringstillstånd kan omfatta en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle. Med enstaka tidsperiod avses enligt praxis några dagar upp till ett par månader. Tillfällig servering till allmänheten som till slutna sällskap förutsätter att det inte är fråga om regelbundet återkommande verksamhet varje vecka eller månad. Som riktmärke anges max tio tillfällen per år. Ett evenemangsdatum omfattar ett tillfälle. Antalet tillståndstillfällen i en viss serveringslokal ska också vara av betydelse. Anordnas ofta tillfällig servering till olika sällskap, vid fler tillfällen än tio per år i samma lokal, ska stadigvarande serveringstillstånd sökas. Detta för att möjliggöra tillsyn över verksamheten men även för att en verksamhetsinnehavare inte ska kunna friskriva sig från ansvar.

Information och synpunkter från socialförvaltningens tillståndsenhet för serveringstillstånd³

För att kunna servera alkohol i nämndens öppna träffpunkters lokaler behövs ett stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten. Detta beroende av att de öppna träffpunkterna ses som en allmän plats där det bedrivs yrkesmässig försäljning av alkohol- eller lättdrycker och inte ett slutet sällskap. Slutna sällskap kan ansöka om tillfälliga serveringstillstånd. Det stadigvarande serveringstillståndet är det tillstånd som innebär den mest omfattande prövningen. För ett få ett stadigvarande serveringstillstånd finns bland annat krav på lagad mat i form av förrätt, huvudrätt och efterrätt. Kostnaden för ett sådant tillstånd är 12 000 kronor per år.

I en tillståndspliktig lokal får man inte heller bjuda på alkohol eftersom det finns ett förvaringsförbud kopplat till sådana lokaler. I de öppna träffpunkternas lokaler får det alltså bara finnas alkohol om det finns inom ramen för ett serveringstillstånd. Om det ska finnas alkohol i lokalen måste det finnas en tillståndshavare där som ansvarar för den, de enda undantag som medges är alkohol som används för matlagning, om det finns en present som är alkohol eller om det är någon som precis varit på systemet och har med sig alkohol i en påse som ska tas hem sedan. Detta innebär att det måste vara uppenbart att alkoholen i lokalen inte ska drickas på plats.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom stadsdelsdirektörens stab i samverkan med äldre avdelningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen och i pensionärsrådet den 10 oktober och i rådet för funktionshinderfrågor den 11 oktober 2022.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen har förståelse för att en del tycker att möjligheten till att kunna köpa alkohol till maten gör att olika typer av aktiviteter, såsom herr- eller damträffar, upplevs mer festliga. En viktig aspekt är dock att verksamheten är en förebyggande enhet med uppdraget att arbeta med hälsofrämjande aktiviteter. Verksamheten ska vara inkluderande och som besökare ska man inte aktivt behöva tacka nej till alkohol.

Förvaltningen har vid ett flertal tillfällen varit i kontakt med stadens tillståndsenhet. Informationen från tillståndsenheten visar att de öppna träffpunkternas lokaler klassas som allmän plats. Det innebär att det behövs ett stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten för att alkohol ska kunna serveras. I en tillståndspliktig lokal får man inte heller bjuda på alkohol eftersom det finns ett förvaringsförbud kopplat till sådana lokaler.

I de öppna träffpunkternas lokaler får det bara finnas alkohol om det finns inom ramen för ett serveringstillstånd, vilket medför en merkostnad. Ett stadigvarande serveringstillstånd kostar 12 000 kronor per år. Det stadigvarande serveringstillståndet är det tillstånd som innebär den mest omfattande prövningen. För ett få ett stadigvarande serveringstillstånd finns bland annat krav på lagad mat i form av förrätt, huvudrätt och efterrätt. Även detta innebär en omfattande merkostnad för verksamheten i form av ombyggnation av kök för att kunna uppfylla de krav som ställs på matservering.

Ett stadigvarande serveringstillstånd kräver även att personalen genomgår utbildning i ansvarsfull alkoholservering vilket innebär en merkostnad samt att personalen ska ha möjlighet att avsätta tid för att kunna delta vid utbildningstillfällena.

Förvaltningen är också medvetna om möjligheten att söka ett så kallat tillfälligt tillstånd. Detta söks inför varje planerat tillfälle, under pandemin har kostnaden för dessa tagits bort men från kommande år är kostnaden 3000 kronor per ansökan. Detta skulle innebära att förvaltningen behöver göra samma antal ansökningar som antal träffar, men då max tio träffar per år. Även denna typ av tillstånd har ett krav på att servera mat och en meny ska kunna presenteras vid ansökan, kravet på vad för mat som ska serveras är något lägre än vid ett stadigvarande tillstånd men det kan inte serveras lättare mat såsom exempelvis korv med bröd eller en baguette. Förvaltningen kan se en ökad andel administrativa uppgifter kring ansökningsprocessens och dess olika delar vilket skulle medföra att en tjänsteman skulle behöva tilldelas denna arbetsuppgift.

Ytterligare ett krav för det tillfälliga tillståndet är att dessa träffar inte kan annonseras öppet utan inbjudan ska göras till en förtänt specifik grupp och möjligheten finns då inte att spontant dyka upp som gäst. Detta, anser förvaltningen, medför att de öppna träffpunkternas syfte med att verka för en social gemenskap tappas bort.

En annan aspekt som förvaltningen vill lyfta fram är att om det vid vissa tillfällen serveras alkohol på de öppna träffpunkterna kan en konkurrenssituation uppstå gentemot det befintliga näringslivet på Södermalm.

Förvaltningen har även stämt av frågeställningen med övriga innerstadsdelar, Norrmalm, Östermalm och Kungsholmen, vilka valt att inte servera alkohol på sina öppna träffpunkter.

Förvaltningens rekommendation är därför att aktiviteterna som herrträffar, damträffar och festluncher fortsätter men utan alkohol. Detta utifrån uppdraget om att förvaltningen ska arbeta preventivt och utifrån öppna träffpunkternas uppdrag att skapa en meningsfull vardag, motverka otrygghet och ensamhet och öka den sociala gemenskapen för stadsdelsområdets seniorer.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningens bedömning är att frågeställningarna som lyfts i ärendet varken ger direkta eller indirekta konsekvenser för förvaltningens målgrupper beroende på om de är kvinnor eller män.

En vidare jämställdhetsanalys genomförs därför inte.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på skrivelsen.

Snorre Berglund
Tf Stadsdelsdirektör
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Odini Nzeribe
Avdelningschef
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Skrivelsen

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Snorre Berglund, Tf Stadsdelsdirektör	2022-09-29
Odini Nzeribe, Avdelningschef	2022-09-29